

การใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและ/หรือยาเพื่อควบคุมน้ำหนักในกลุ่มสตรีวัยรุ่นมีจำนวนเพิ่มขึ้นซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาภาวะโภชนาการและสุขภาพตามมาได้ การวิจัยเชิงพรรณนาเปรียบเทียบครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและ/หรือยาเพื่อควบคุมน้ำหนัก ความพึงพอใจในภาพลักษณ์ ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารและยาเพื่อควบคุมน้ำหนัก และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในนักศึกษาพยาบาลสตรี และศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในภาพลักษณ์ ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารและยาเพื่อควบคุมน้ำหนัก และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ระหว่างกลุ่มนักศึกษาพยาบาลสตรีที่ไม่ใช้และกลุ่มที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและ/หรือยาเพื่อควบคุมน้ำหนัก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลสตรี ชั้นปีที่ 3-4 ปีการศึกษา 2548 ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในสถาบันการศึกษาพยาบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 6 แห่ง จำนวน 381 ราย ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและ/หรือยาเพื่อควบคุม น้ำหนักของอนุสรณ์ กันธา แบบวัดความเชื่อมั่นในรูปร่างสำหรับวัยรุ่นและผู้ใหญ่ของเมนเดลสัน และคณะ ซึ่งแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดยอนุสรณ์ กันธา แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์อาหารและยาเพื่อควบคุมน้ำหนัก และแบบสอบถามอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สร้างโดยผู้วิจัยและคณะ แบบสอบถามใหม่ทั้งสองชุดได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้ว

แบบสอบถามการใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและ/หรือยาเพื่อควบคุมน้ำหนัก ส่วนที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นจากการทดสอบซ้ำเท่ากับ 0.8 แบบวัดความเชื่อมั่นในรูปร่างสำหรับวัยรุ่นและผู้ใหญ่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.9 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารและยาเพื่อควบคุมน้ำหนักมีค่าความเชื่อมั่นจากการทดสอบแบบแบ่งครึ่งเท่ากับ 0.7 และแบบสอบถามอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีค่าความเชื่อมั่นจากการทดสอบซ้ำเท่ากับ 0.8 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติทดสอบค่าที ชนิด 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และสถิติแมนน์-วิทนียู

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาพยาบาลสตรีมีการใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและ/หรือยาเพื่อควบคุมน้ำหนัก ร้อยละ 22.6 โดยในกลุ่มผู้ที่ใช้นี้ มีการใช้เป็นประจำร้อยละ 7.0
2. นักศึกษาพยาบาลสตรีมีความพึงพอใจในภาพลักษณ์ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 50.2$, $SD = 14.2$) โดยในกลุ่มผู้ที่ไม่ใช้มีความพึงพอใจในภาพลักษณ์มากกว่ากลุ่มที่ใช้ (รวมทั้งที่ไม่ประจำและเป็นประจำ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)
3. นักศึกษาพยาบาลสตรีมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารและยาเพื่อควบคุมน้ำหนัก ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 8.4$, $SD = 2.2$) โดยในกลุ่มผู้ที่ไม่ใช้มีความรู้ต่ำกว่ากลุ่มที่ใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)
4. นักศึกษาพยาบาลสตรีได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและ/หรือยาเพื่อควบคุมน้ำหนักระดับน้อย ($\bar{X} = 3.5$, $SD = 1.5$) โดยในกลุ่มผู้ที่ไม่ใช้ได้รับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนน้อยกว่ากลุ่มที่ใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า สถาบันการศึกษานพยาบาลและบุคลากรด้านสุขภาพควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลสตรีมีความพึงพอใจในภาพลักษณ์ของตนเอง โดยคำนึงถึงสุขภาพควบคู่กับความสวยงาม และควรให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารและยาเพื่อควบคุมน้ำหนัก เพื่อลดการใช้ผลิตภัณฑ์อาหารและยาซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ABSTRACT

180543

The use of food products and/or drugs for weight control is increasing among female adolescents. This may result in nutritional and health problems. The purposes of this descriptive comparative study were to examine the use of food products and/or drugs for weight control, body image satisfaction, knowledge, and peer influence among female nursing students; and to compare body image satisfaction, knowledge, peer influence between female nursing students who have never used and those who have used food products and/or drugs for weight control. The sample consisted of 381 third and fourth year female nursing students from six universities under the Ministry of Education. The samples were recruited by multi-stage random sampling. The instruments for data collection consisted of five parts: Demographic data form, the use of food products and/or drugs for weight control questionnaire developed by Gunta, the Body-Esteem Scale for Adolescents and Adults developed by Mendelson et al. and translated into Thai by Gunta, the knowledge about food products and drugs for weight control questionnaire, and the peer influence questionnaire developed by this researcher and others. The two newly developed questionnaires were reviewed for content validity. The test-retest value of the use of food products and/or drugs for weight control (Part 1) questionnaire was 0.8, the Cronbach's

coefficient alpha value of the Body-Esteem Scale for Adolescents and Adults was 0.9, the split half value of the knowledge about food products and drugs for weight control questionnaire was 0.7, and the test-retest value of the peer influence questionnaire was 0.8. Data were analyzed using descriptive statistics, independent t-test, and Mann-Whitney-U-test.

The results of this study are as follows:

1. Approximately 22.6% of the female nursing students used food products and/or drugs for weight control. Among the users, 7.0% used them regularly.
2. The female nursing students had moderate levels of body image satisfaction (Mean = 50.2, SD = 14.2). The non-users of food products and/or drugs for weight control were significantly more satisfied with their body image than those who were users ($p < .001$).
3. The female nursing students had moderate level of knowledge about the food products and drugs for weight control (Mean = 8.4, SD = 2.2). Those who were non-users of food products and/or drugs for weight control had significantly less knowledge than those who were users ($p < .01$).
4. The female nursing students were influenced little by peers (Mean = 3.5, SD = 1.5). Those who were non-users of food products and/or drugs for weight control were significantly less influenced by peers than those who were users ($p < .001$).

The findings suggest that nursing schools and health personnel should promote body image satisfaction among nursing students by paying attention to health to go side by side with beauty, and issue correct knowledge about food products and drugs for weight control in order to reduce their use of food products and drugs which may be harmful to their health.